

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Elogia Societatis Iesv Sive Propvgnacvlvm: Pontificum,
Conciliorum, Cardinalium, Antistitum, nec non
Imperatorum, Regum, Principum & aliorum Virtute,
Religione, omniq[ue] Literatura illustrium (etiam ...**

Gomez, Cristobal

Antverpiæ, 1681

5. Cl. Dvces. Marchiones. Comites.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38486

CLASSIS V.

A DVCIBVS, MARCHIONIB.

E T

COMITIBVS.

*Litera Ba-
uaria. Du-
cis in So-
cietatis
commenda-
tionem.*

1. **A**B ALBERTO Duce Bauaro literis ad Generalem Lainium de Monachienſium Sociorum feruore, quem ſummo Princeps cum animi ſui gaudio cernens, ad plures alendos ſubſidium à prædiſto noſtro Generali precatur his verbis in ſummam illorum, Societatiſque commendationem. Ex literis (inquit) quas de mittendis ad nos è Societate veſtra viris anno ad te proximo dedimus, ſatis, vt remur, conſtat quid de vniuerſâ Inſtituti veſtri ratione nobis perſuaſum ſit; quantum inde labenti Chriſtianæ rei commo- di polliceamur. Nec ſane nos ſpes iſta feſellit vnquam. Illi enim ipſi de Societate veſtra, quos nuper ad nos miſiſti, ita ſe primo ſtatim aditu compoſuerunt, vt & vitæ ſanctimonia, & in docendo mira felicique alacritate ceteros ſuos fratres Collegij Ingolſtadienſis laudabili quadam & Eccleſiæ Ca- tholicæ vtiliſſima æmulatione velle viderentur vincere: & nunc iactis feliciter fundamentis publicis concionibus, & & priuatis exhortationibus rem fortius tentant. Quæſatos Vineæ Domini muros ita ſine intermiſſione reſciunt, vt non modo furioſus ille aper, egregiè ab uuis arceatur, ſed vineam ipſam ſeminibus noxijs, & ſentibus perpurgatam ſpes ſit puriorem conſeruari haud difficulter poſſe. Ex his veſtris Seminarijs primitiæ Eccleſiæ faciem iam iam contueri in- credibili gaudio geſtimus. Quis enim niſi ſit ipſe quoque communi, qui totum pene Chriſtianum per Orbem graſ- ſatur, morbo infectus non lætetur ex animo inſanam Hære- ticorum

*Cuius filij
quæſatos
vineæ Do-
mini muros
reſciunt.*

*Et semina-
rijs primi-
tiæ Eccle-
ſiæ faciem
reſtaurant.*

ticorum pertinaciam summa eruditione, innocentiaque vitæ Tuorum tandem infringi? Vere igitur ac merito Tibi gratulamur talium filiorum Parenti, in quibus reuiuiscens Religionis, extirpandarumque Hæresum vna firmissima spes consistit. Ceterum in hac nostra lætitia vnum est, quo vehementer commouemur. Cum enim verè credentium, qui in dies magis, ac magis augetur numerus, id efficiat, vt præter quotidianos in schola docendi labores plurimum sit in Templis quoque concionando, faciendo, impertiendoque diuina sacra, & infinitas piorum confessiones audiendo, parumque confirmatos fideliter edocendo desudandum, valde veremur, ne pauci isti Tui Operarij tanto oneri diu ferendo non sint. Rogamus igitur clementi studio, quemadmodum etiam Superioribus nostris literis ad Te contendimus, vt occupatissimorum, & ipso sub pondere collabentium filiorum misertus, plures in hanc copiosissimam messem emittas, qui cum illis, qui iam hic sunt, integrum Collegium constituant, cui nos quidquid erit necesse ita suppeditabimus, vt & nostrum in Venerabilem istam Societatem Vestram amorem plane iterum testemur, & sacrosancta Catholica Religio domicilium apud nos perpetuum habere possit. Viaticum etiam ad Canisij arbitrium præsto erit. *Hæc optimus Princeps, in Par. 2. Hist. Societat. lib. 4. num. 123.*

2. A LOTHARINGO Duce ad Musipontani Collegij Rectorem scribente. Ego (inquit) Barrum (vrbis est Ducatus Barrensis caput) ea vel præcipua vel sola mente festino, vt Collegium, quod ibi tenetur à sæcularibus Præceptoribus, vestris tradendum curem: quo enim alio remedio fidem in illis locis partim inclinantem, partim iam collapsam in integrum restituendam non video. *Sic Princeps Serenissimus in Annal. Societ. anno 1607. fol. 504. Et Ibidem eidem Rectori attestatur; Quod Religio Christiana stare in Lotharingia, id secundum Deum Societatis operis, ac laboribus se referre acceptum. Ita ille in Annal. Soc. ann. 1607. fol. 502.*

Hæreticorum pertinaciam summa eruditione ac innocentia vitæ infringunt.

In eis reuiuiscens religionis, & extirpandarum hæresum spes consistit.

Varia eorum ministeria.

Qui fidem, vel inclinantem, vel collapsam in integrum restituant.

Sabaudia
Ducis in
Societatem
beneuolen-
tia.

3. A CAROLO EMANVELE Sabaudia Duce Serenissimo, qui scripto testatum reliquit, ut omnibus de summa sua erga Societatem beneuolentia constaret, Tota sua Ditione velle omnium Nostrum capiti æquè ac suo cautum esse. Hæc tantus Princeps in Annalibus Societatis anno 1612. fol. 139. in quibus non maiorem de Ea existimationem euulgare potuit.

Pauor infi-
gnis Baua-
ria Ducis
in Socie-
tatem.

4. A GVILIELMO Bauariæ Duce, qui cum vidisset mærorem, & metum Societatis ex immutato Sixti Pontificis animo erga illam, ita hac de causa laborauit, ac si de toto eius ageretur Dominatu: literas ad Pontificem sua manu has dedit, fauore insigni plenæ in Societatem. Beatissime Pater. Præclara venerandæ Societatis IESV in Catholicam Religionem merita, eiusque in his

Litera ad
Pontificem
eius ma-
nu scripta.

Germaniæ partibus, vel restituendæ, vel conseruandæ labores, ac studia nouis quotidie occasionibus, felicibusque successibus sic à Deo benedicuntur, ut non raro diuinam Prouidentiam in illis ego quidem suspiciam, ac deprædicem, qua calamitosis hisce temporibus Ecclesiæ à Deo missi, strenuos in illa, summeque necessarios se operarios exhibent: mihi vero, terris ac populis meis, quibus hisce Patribus, illorumque laboribus frui contigit, plurimum gratuler, nihil magis exoptans, quàm vt Institutum adeo salutare faciem illam constanter retineat, qua non parum Christi sponsa Ecclesia hæctenus recreata, nouoque fœtù multiplicata fuit. Quod propter Apostolicæ Sedis robur, quo hæc Societas, & Religio firmata est, felicemque eius Institutum cursum semper mihi firmiter persuasi, neque nunc quidem secus vt accidat, diuinam bonitatem permissuram confido. Patrum vero qui in his partibus rei Christianæ dant operam, contrarium quemdam timorem non absque animi mei molestia his ipsis diebus ex ipsismet didici, cum de nescio qua innouatione in eorum Instituto forte facienda dolentes mihi significarent, atque ad eam nouitatem induendam Sanctitatem Vestram à quibusdam non parum incitari. Quoniam verò Sedis Apostolicæ auctoritate, & defensione, vel vnica eorum Societas in pri-

In quibus
Societatem
laudat, ac
filios.

Et instituti
rationem
defendit.

maua

maua sua integritate, puritateque haectenus perstiterit: & contra quoscumque eam impugnantes, vel in dubium ipsum Institutum vocantes se tutata sit, quo animo iam esse; quidve sibi polliceri debeat, cum Sanctitatem Vestram Institutum aggredi, & mutationem in eo facere velle intelligant. Ego vero Beatissime Pater, non tam Patrum istorum nomine, quibus tam propter fidelem, quam mihi, populisque subiectis nauant operam plurimum debeo; quam propter religionem ipsam Catholicam illis in his partibus potissimum innitentem, pro mea erga Sedem Apostolicam obseruantia; & tranquillitate Ecclesiae status, zelo, ac desiderio, non possum non Sanctitati Vestrae debita cum reuerentia, animique submissione aperire qualemcumque huius Ordinis Societatis hoc tempore perturbationem, absque euidenti religionis Catholicae in his partibus detrimento accidere non posse. Quae ex eorum Instituti immutatione, vel innouatione non tam ipsorum Patrum affirmatione, quam mea quoque sententia, maxima cum sit futura, eam Sanctitas Vestra pro suo erga Christi Ouide amore, ac studio praecauere ut velit, etiam atque etiam submitte rogo. Illud praeterea perpendere, ex Instituti Societatis per Sedem Apostolicam hoc tempore innouatione, vel aliqua mutatione, tum frigidus in Germania nostra Catholicos, tum obstinatos Haereticos, in concepta contra Ordinem Societatis opinione non parum confirmandos fore. Qua Catholici dissolutiores, praesertim Ecclesiastici, virtutum splendorem, & vitae exemplum horum Patrum non ferentes, cum in vita, & moribus eorum nihil carpere, & reprehendere possint: Institutum ipsum, eiusque procedendi rationem in dubium vocare solent, Ordinisque Societatis dilatationem in his partibus impedire ea ratione, vel a se hanc Religionem arcere conantur. Qui tamen facile Sedis Apostolicae auctoritate, qua Religio haec Clericorum Societatis IESV iuxta totam suam rationem sibi propriam, & primo Institutam, & toties postea per summos Pontifices, ut etiam

per Sacrum Concilium Tridentinum approbata fuit, repressi haecenus fuerunt. Hæretici verò nonnulli ab alijs Hæreticis, qui Iesuitas & ipsi vocant fidelissimos, & iuratos Papæ defensores, & Ministros proclamant, & propterea cane, & angue peius oderunt dissentientes: inter alia quæ contra Societatem perperam effundere solent, Iesuitas nec Catholicos quidem, sed nouam quandam sectam esse apud suos pronuntiant. Quantum iam Beatissime Pater, vtrique dispari ratione licet, in perniciosa sua, falsaque opinione confirmabuntur, si intelligant Societatis Institutum in dubium à sanctitate Vestra vocari; quædam in illa innouanda, & immutanda esse. Quam gaudebunt in Sinum suum religionis Catholice, huiusque Societatis aduersarij? Cum luctu quidem Societatis, detrimento verò Ecclesiæ, pro qua tam fideliter hi Patres laborant, vitam quoque & sanguinem pro illâ exponentes. Accertè Sanctitas Vestra mihi credat, nihil periculosius Ecclesiæ in his partibus excogitari hoc tempore posse, quam si Patres Societatis in suis functionibus, quas iuxta suum Institutum pro Ecclesiæ bono hic exercent, remitterent, aut propter mutationem in eorum Instituto factam, cum pristino Societatis spiritu, ac feruore illas non obirent. Cum propterea Societas hæc erga Sedem Apostolicam in eius auctoritate apud quoscumque ex peculiari Instituti sui ratione tuenda, & persuadenda fidelissimam se haecenus exhibuerit; vt tum Regna, & populos ad illius obedientiam & subiectionem adduxerit, tum Principes quoque Catholicos ad debitam erga eandem obseruantiam, & ad deuotionem permoerit, nec in hoc genere finem faciat: ac nisi Sedis Apostolicæ per ipsam auctoritate magis, magisque amplificata, crescere se non arbitretur, omnem vicissim ab eadem Sede protectionem mereri videretur, qua non tantum à Sanctitate Vestra ipsum Institutum omnem erga se fauorem, Apostolicamque benignitatem experiatur, verum etiam Sanctitatis Vestræ auctoritate ora ei obloquentium, vel quid noui contra illud à

tot

tot summis Pontificibus confirmatum molientium retundantur. Quare Beatissime Pater submissè iterum rogo hocce Religionis Catholicæ in his partibus fere vnicum præsidium, laudabilem hanc Societatem, ea ratione tueri nobis, vt velit, ne circa eius salutare, totique Ecclesiæ proficuum Institutum vlla ratione perturbari, vel contristari eam sinat: quin potius id suorum Prædecessorum exemplo in sua pristina integritate conferuando, ac tuendo, fructu, & incremento Religionis Catholicæ ex eorum ministerio plurimum se gaudere declaret. Neque enim latebit Sanctitatem Vestram similia contra Societatem ab aliquibus parum bono zelo ductis apud alios summos Pontifices esse tentata aliquando, mutationemque, seu nouitatem in Societatis Instituto valde sollicitatam fuisse. Quæ tamen sanctissimi Pontifices altiore intellectu ponderantes, parum ad Ecclesiæ vtilitatem accommodata intellexerunt, & loco nouitatis petitæ ipsum Institutum, totamque illius rationem, nulla in eo mutatione facta, de nouo confirmarunt, pluribusque priuilegijs ornarunt. Quod item à Sanctitate Vestra pro flagranti ipsius boni communis desiderio mihi pollicebor, & communem tum Religionis huius, tum Principum Catholicorum in his partibus consolationem in hac causa humiliter expectabo. Sanctitati Vestræ me perquam humillimè, omnesque meos commendans. Datae Monachij 29. Martij 1589. Sic ad literam referuntur hæc literæ Part. 5. Hist. Soc. Tom. 1. lib. 9. n. 22.

5. AB OCTAVIO *Parmensi Duce Clarissimo, qui falsis præoccupatus sermonibus aduersus Societatem, acerrimè Collegio Parmæ constituendo semper obstiterat, mirè tandem mutatus, Ioanni Guerra Collegij Mutinensis Reçtori Parmam accersito, aperto capite, valdeque commotus hæc verba locutus.* Tamenli (inquit) doleo Pater, quod morbus Comitum mihi Charissimi causa tibi Parmam veniendi fuerit, tamen aduenisse te summè lætor, quod in salutem animæ meæ, meique huius populi aduentum istum video destinatum à Deo fuisse. Ac priusquam alia dico, ex
Te,

Parmensis Ducis miram in Societatem mutationem.

Te, totaque vestra Societate veniam ex animo precor, quod adhuc ne Parmam Religio vestra veniret, obstiterim, deque ea secus ac debui opinatus sim. Nunc quando per hunc Comitum acerbum casum sapientiæ diuinæ placuit, aperire mihi oculos, vestramque innocentiam facere manifestam, toto vos animo complector, ac veneror; Teque etiam atque etiam rogo, ut me ad Collegium hac in Vrbe vestri Ordinis instituendum adiuues. Nam quod ad hanc diem repugnauerim, tantumque huic populo bonum per me interuersum sit, nequaquam petenda solum venia expiari potest, nisi & amore erga vos, & sedula Collegij procuratione, præteriti ysuram temporis, quantum fas est, resarcire coner. Ego quidem quoniam prior repuli, repulsa dignus sum: sed vos confido, quid vestra virtute, & professione dignum sit, potius respecturos. *Hæc multaque alia, nudo, ut dixi, capite summa benignitate, atque constantia Princeps clarissimus elocutus ut constat ex eadem 2. Par. Histor. Societat. lib. 8. num. 61.*

Eius Collegia arcibus munitissimis antelata.

6. AB ALEXANDRO FARNESIO Parmæ Duce, Gubernatoreque in Belgio, fortissimo, asserente, Se Societatis IESV constitutum in aliqua Vrbe Collegium Arci munitionibus validæ, & à milite omnique apparatu bellico instructissimæ anteferre. *Hæc Princeps inclytus ad Philip. II. apud Imag. 1. sec. Soc. lib. 3. Orat. 5. fol. 432. Rationemque dabat. Religiosi Societatis per Scholas, conciones, & alia ministeria docebunt ciues, eisque instillabunt veram fidem, obedientiam, & amorem, quem debent, non tantum Deo, sed & suo Principi, quem Deus eis præfecit, suumque Vicarium constituit, ut eum quasi talem colant, & ament. Validior autem obedientiæ, & principatus custos est amor, quam timor, qui cum sit violentus diu durare nequit &c. Persuasit hæc ratio Regi, qui consilium Ducis secutus, mandauit ei, ut locis opportunis Collegia Societatis fundaret magno & Belgarum & Regis bono. Ita app. Cornel. in 1. Epist. S. Petr. cap. 2. vers. 13.*

Et cum in propugnanda Religionis atque Regis causâ triumphale per Belgas signum explicabat Heros inuisibilissimus, in pugnarum suarum,

rum, & triumphorum fructum, ipsa quoque Societas, illo iubente, veniebat. Ita in cit. Imag. lib. 6. fol. 887. constat, eundem Serenissimum Principem promouisse hanc Regis benevolentiam, hausto à Matre Margarita Austriaca in nos amore, quem eximium, semperque crescentem exercere nunquam destitit. Et præter alia. Id Regi auctor fuit, magnis ut Urbibus imponerentur Patres, testatus, Ad retinendos in Regis fide Belgas Societatis Collegia plusquam Castella valitura. Et Traiecto ad Mosam, & Ipris Flandrorum recuperatis, cum in pœnam arces præsiarias imperare posset, eas se, dixit, in Societatis IESV domicilia commutare. Et tandem fol. 897. Tot ille Arces ad Hæreticorum ausus retundendos, quot Sociorum Collegia se numerare gloriabatur. Tanta tanto Duci erat de nobis existimatio, tanta de Societate, de Collegijs, quæ non affectu solo, sed præcipua quadam liberalitate subleuabat.

Et ad retinendos in Regis fide Belgas plusquam Castella valitura.

Et ad Hæreticorum ausus retundendos.

7. A MARGARITA Serenissima Odoardi Parmensis Ducis egrègia vxore, quæ super cœnam, ijs qui fabulam narrabant de iuvene Florentino ab uno è Nostris mortuo, dixit, Credituram se facilius à Iesuita suscitatum mortuum, quam viuum hominem occisum fuisse. Qua voce præclaram Serenissima Princeps in nos humanitatem declarauit suam, & narrantium leuitatem castigauit egregie. Ita apud P. Rho Apolog. aduersus Pseudo Constantin. fol. 189.

Celebre Margarita dictam in Societatis commendationem.

8. A CAROLO GONZAGA Niuernensi in Gallia Duce assente, longe aliud esse iudicium de Societate, hominum sanamente res æstimantium, ut quam longo vsu constaret, vtrisque rebus, & Religioni, & Politicæ admodum esse vtilem. Ita in Annal. Societ. anno 1612. fol. 558.

Que utilissima est Religioni, & politica.

9. AB ALBERTO BAVARIÆ DVCE, Qui dum Archiducis Caroli filiam Mariam duxisset, id moniti genero Socer sapiens, sapienti dedit: Quod pertineret ad Religionem, si conseruatam eam, ac restitutam vellet, non vnum Græcij, sed quàm multa posset in suis Prouincijs Collegia SOCIETATIS excitaret. Ita ille Par. 3. Hist. Soc. lib. 7. num. 55.

Et eius Collegia ad Religionem conseruandam ac restituentiam.

AB EODEM, *Qui assidue ad studium Catholice Religionis ad-*
dens, Ingolstadiensi Collegio nouum attribuit in Academiâ munus,
& Sociorum subsidium postulauit, ad nouum Landshutæ Collegium,
ubi Guilielmus Dux filiorum maximus degebat edificandum, &

Huius Insti-
tutum Ec-
clesiæ Ca-
thol. utile,
ac necessa-
rium.

litterarum ingressum hunc fecit. Cum nouo subinde merito, no-
ua virtutum dignitate, gratiam, fauoremque nostrum sibi
demereatur deuota Saluatoris IESV SOCIETAS, æquissimum
arbitramur, vt ad omnem illius commoditatem, honorem,
& quietem eò plus studij & patrociniij conferamus, quò to-
tum illud eius Institutum Ecclesiæ Catholice vtile magis, &
necessarium cognouimus. Ac nostra certè Bauaria restituta
auitæ pietatis, quam præsentium temporum morbi nonnihil
labefactarant, magnam partem SOCIETATI debet. Nos
ipsi ita diligimus eam sincerè, vt nihil tam cupiamus, quam
plura eiusdem Collegia, & eorum, quæ iam erecta sunt,
maiores & auctoritatem & dignitatem. Hæc Nobilissimus
SOCIETATIS Pater ac Patronus Albertus. Ibid. lib. 7. nu-
mer. 64.

Illi auitam
pietatem
restitutam
Bauaria
debet.

Laudatur
in Ignatio
Societas.

Qua est
Sanctitatis
Domiciliū
caelo gra-
tissimum.

Christianæ
Religionis
pene cor-
ruentis &
mundi
percuntis
Asylum.
Isai. 51. 1.

IO. A PETRO DE ARAGON Filio Ducum de Terranova
Oratione de Beatificat. S. Ignatij, que habetur in Libro festorum
Salmanticensium in eiusdem Beatificat. fol. 193. col. 2. Quas igitur
(inquit inter alia multa) Ignatio pares tanto (Societatis) benefi-
cio grates Respublica Christiana perfoluet, muneris huius
ornata pulchritudine? honestata præstantia? quibus honesta-
bit obsequijs, & æternis Panegyricis posteritati commenda-
bjt? Certenulla erunt satis, & perperam semper pro dignita-
te celebrabitur is, qui amplissimam hanc Societatem, & IESV
semper virtutibus Sociam, augustissimum omnium oculis
datum Sanctitatis Domicilium caelo gratissimum, nobis au-
tem perfugium salutare, è fundamentis feliciter erexit Chri-
stianæ Religionis penè corruentis tutissimum, & mundi per-
euntis Asylum: ex quo quot eximia admiranda Sanctitate
Illustres filios ab hac radice propagatos, ab hac firmissima
Petra excisos vidimus? Martyres, Doctores, Prædicatores,
Virgi-

Virgines; qui & si Sanctorum Catalogum pretiosum proprijs nominibus non exornent, multis tamen & virtutibus, miraculis celebres, caelestibus excepti orbibus veluti nitidissima sydera collucent, & diuinæ aulae inter primos asseclas in ea triumphalibus insigniti ornamentis incolumes, & gloriosissimè liberi commorantur. *Et postea fol. 149. col. 1.* In illa enim Societate (*inquit*) veluti in gloriosissima Palma exacte, & vere expressa inueni, quæ de arbore fortasse tantum gloriose prædicantur. Hanc enim Christi Comitum Sanctissimam Societatem falsissimorum criminum, iniusto sane, sed grauissimo oneratam pondere nunquam, nec hominum vires, nec Dæmonum artes deflectere potuere: sed illo potius non onere oppressa, sed honore sublata Societas ad sublimiorem gloriæ apicem ascendit, maiorem adepta est dignitatem, eius in ortu clarissimo & veluti in vna parte, & aridis multis corticibus, dum innumeris calamitatibus, & acerrimis insectationibus angusta deprimitur. In summo vero illa singulari gloria, & innumeris laudibus quasi pulchræ viriditatis folijs amplitudine diuinæ retributionis expanditur. Hæc, inquam, Palma non in terris fortis, in caelestibus debilis vnquam apparuit: sed e contra in terrenis debilis longe studiosior se præbuit Deo, quam sæculo. Neque ligniculum osseum pretiosum illi deesse poterat, quæ tot inuidis suæ pulchritudinis veluti fascinantium oculis semper expositam, dum eam fictitijs calumnijs fædere, commentitijsque criminibus contaminatam deturpare, & aduersis fortissimis viribus oppugnare, vndique conarentur. Illa sola perfectione munita vanam criminum Chimeram, & molem sua innocentia labefactauit, ac solo euertit, eò virtutis vi celsior, atque sublimior, quo calumniarum pondere, videbatur depressior. Ex hac triumphali Palma caelestis ille ignis Charitatis Ignatius erupit, ac prodiit, & in dies incensos, & innumeros veluti carbones eodem diuino, & hominum amore fœcunda euomet conflagrantes. *Et tandem*

Ex qua velut ex firmissima Petra excisi eximia Sanctitatis illustres filij.

Qui velut nitidissima Sydera collucent.

Est gloriosissima Palma, quo magis calumniarum pondere oppressa, eo sublimior.

Eius folia innumera laudes, & singularis gloria.

Ex ea caelestis Ignatij Ignis erupit.

*A quo velut
Sole, ipsa vt
Luna lucē
mutuatur.*

*Et inter
vitiōrum
caligines
lucidior
splendet.*

*Continuo
crescens,
nunquam
defectus
patitur.*

*Eius filij in
hac vita vt
sydera in
die latent,
& in mor-
tis nocte
micant.*

*Quanti il-
los fecerit
Aytōnensis
Marchio.*

*Quanti
Misionem
Castrensem
Spinola.*

concludit. Ex hoc autem coruscante & Clarissimo (Ignatij) sole, argentea huius amplissimæ Societatis, non secus ac Luna pulcherrimam illam, & cælestem mutuata est lucem, qua in ignorantia, & flagitiorum tenebrosa noctis caligine semper mortalibus præfuit lucidissima, eo tempore maximè micans, quo magis cetera vitiōrum execrabili dissolutione videbatur obtenebrata. Quæ luna licet fulgentissima, & plenissima semper luce perfulserit, lunæ tamen caruit volubilitate naturæ, neque vnquam temporum est passa defectus, progressus tamen in dies, & incrementa est imitata feliciter. Multū laxatis penitus affectui meo habenis in huius Clarissimæ Societatis laudes haud inuitus digrederer: sed ab incepto me reuocat opere eorum modestia, qui malunt laudabiliter facere, quam laudari. Et hoc proprium Societatis IESV, ac peculiare, vt diuinam gloriam laudari, Maiestatem toto terrarum Orbe perquirant, inuentam palam in luce collocent, suam tamen tantum abest expetere, quin potius passim illam in tenebris conspeliunt. Sinamus igitur illos tanquam Sydera in die, hoc est in vitâ latere: sua enim sponte in mortis nocte (illis tamen meridies) fulgebunt satis. *Hæc ille in summam Sociorum, & Societatis laudem.*

11. AB AYTŌNENSI Marchione pientissimo æquè ac fortissimo Principe, quem capto Schenckiano in nosocomium ingredi parantem, ob loci angustias, & graueolentiam dissuadebat ingressum Sacerdos noster; cui ille, Nihilò (inquit) meliorem me duco Societatis Patre: Tu quo intrare non times, cur ego timeam? Sic ille apud Imag. 1. sæc. Soc. lib. 6. fol. 889. Ubi additur de Eodem nobilissimo, ac strenuissimo Principe, quod sub belli tempora non prius de milite, quam de secuturis militem Patribus cogitabat, prosperum sibi Martem promittens, si à diuinorum cura auspicaretur.

12. AB AMBROSIO SPINOLA Marchione celeberrimo, supremoque militiæ Belgicæ Imperatore, qui quotidianus, idemque grauissimus actionum nostrarum testis erat, ad Hispaniarum Regem scripsit pro seruanda nostra Misione Castrensi, suamque hac de re sententiam

rentiam luculento scripto comprehensam Regi transmisit. Quas ubi literas accepit Rex Catholicus, ex eisque didicit, quanto sue Maiestatis honore, quanta Ducum, militumque gratia, & quod caput, animorum vilitate adhuc in castris versata esset Societas, quantis se confecisset laboribus, quod periculis obiecisset sola salutis aliena causa predictam Castrensem Missionem perpetuam esse voluit, &c. Sic Ibid. lib. 6. fol. 810.

13. AB ALBERTO Comite Palatino utriusque Bauaria Duce nominatissimo, ac serenissimo, nec minora, imo illustriora in Sociorum laudem scribente, qua ille anno 1560. Scriptis ad Lainium Generalem literis consignauit in hac verba. Quis homo verè Christianus non gaudeat ex animo, videns perexcellentem filiorum Paternitatis Vestrae doctrinam, vitamque laudabilem, Hæreticorum vires debilitatas, & pertinaciam confusam ac pudefactam? de quo merito, tibi tanquam eiusmodi filiorum Patri, congratulamur, quorum operâ vnicè speramus hæreses tandem extinctum, & Catholicam Religionem restitutum iri. *Annuat Deus tanti Principis atque adeo totius Ecclesie voto tam pio.* Hæc Ibid. lib. 5. cap. 7. fol. 647.

Sociorum doctrinâ, & vitâ hæreticorum vires debilitate.

Hæreses restringenda, & religio Catholica restituenda.

14. AB OROPESANO Comite asserente, Pluris se facere Collegij nostri Oropesani patrociniū (est enim illius Patronus) quàm ditionem totam à Maioribus acceptam. *Quæ maior de Societate existimatio à tanto Principe posset emanare.* Sic in *Annal. Soc. ann. 1605. fol. 220.*

Societatis Collegium sua ditioni præponebat Oropesanus Comes.

15. AB HERMANO Comite totius Geldria Gubernatore aliquando Archiduci Alberto, ingenuè fatente, Se Collegium vnum Societatis in Geldria arcibus à milite, omniq; apparatu bellico instructissimis anteferre. Ita in *Annal. Soc. ann. 1610. fol. 297.*

Et instructissima arci Hermanus.

16. A FERDINANDO SILVA Comite Cifontano, magno apud Carolum V. loco, à quo & filiarum custos, quas Infantes appellant, & totius illius Curie quasi Magister est factus, de Patribus nostris talem, ac tantam opinionem hauserat, vt cum eos adiret, illud ferè haberet in ore, Conferamus nos ad Clericos sanctos. Sic ille *Par. 1. Hist. Soc. lib. 5. n. 66.*

Socij antonomastice Clerici Sancti.

17. A MARIA SANCTA SEVERINA *Vrbis olim Olanae Comite, Literis ad Lainium Vicarium sua exaratis manu pro fundatione*

*Ciuitatem
Eorum Col-
legio dona-
re, maius
beneficium
est, quam
plurium
Vrbium do-
minatus.*

Collegij Nolani. Nolam (inquit) Ciuitatem, apud quam maximam & optimam Vitæ meæ partem exegi, quamdiu in ditione habui, multum amaui, quod semper erga me obseruantissimam experta sum. Nunc vero postea quam mea esse in potestate desijt, amo etiam magis. Cum enim nihilo me quàm ante obseruet minus, &c. Agitanti autem mihi assiduè quemadmodum tantorum meritorum gratiam queam referre, in mentem venit, si curarem: vt ciuitas libera, sui que iuris esset, ac multarum præterea dominatu Vrbium potiretur, beneficium multo leuius fore, quam si ei Collegium è Vestris Patribus impetrare conarer, daremque operam, vt Dei famulos adeo communi Domino charos, ita proximorum saluti addictos, i ad eamque curandam solertes, ac vigiles intra sua moenia haberet, &c. Hæc Vrbis Nolanae Comes Sancta Seuerina; quippe nupta olim fuerat cum Henrico Vrsino (qui vltimus Comitum eam ditionem possedit) pietate non minus, quam generis Claritate nobilis Matrona. Par. 2. Hist. Societ. lib. 2. num. 76.

*Sunt Deo
chari, pro-
ximorum
saluti ad-
dicti, & ad
eam curan-
dam soler-
tes.*

18. A IVBARTO S. Vitalis Comite Sala Octauio Parmensi Duci unice charo, qui pene iam exhalans animam Ducem aduocans falsis rumoribus Societati aduersum, sic est allocutus. Ego (inquit) quàm verè Excellentiam tuam, ac sincerè coluerim, certiorum testem nullum habeo, quam Te ipsum: item me super merita mea benigne habitum abs te scio, atque profiteor. Itaque cum fides erga te mea, tum merita in me tua cogunt id supremis verbis effari, quod ne ignores, tua plurimum referre puto. De Societate IESV multa apud te iactata esse compertum habeo: quæ cum Ego falsa esse certo sciam, nolui moriens permittere, vt diutius bonæ tuæ menti imponerent, illuderentue imperitorum hominum, aut maleuolorum sermones. *Hic multas pro animi sui studio Societatis laudes cum recensisset, adiecit. Hæc Ego quia planè penitusque perspexi, & comperi loquor; Tuque ipse intelligis, nec mei moris vnquam fuisse*

*Societatis
innocentia
commen-
data.*

fuisse fingere neque hoc tempus esse mentiendi. En vides, vt supremum meum spiritum horum manibus totum permiserim: & sane maximum illud summo hoc rerum articulo solatium habeo, quod talem mihi Deus adiutorem largitus est. Cetera, quæ apud te iactata sunt, quam longe à vero absint, hinc pro tua sapientia argumentum cape. Quod, cum vsque eo decantari audieris hosce homines in morientium insinuare se testamenta, ego cum sponte mea nescio quid Mutinensi legarem Collegio, id Rector simul ac audiuit, nullo modo fieri est passus. Itaque si incorrupta vnquam fidi hominis apud fidentem studia, quidquam momenti habuere, valeant apud ingenuum, ac nobilem animum tuum postremæ hæ voces, & hoc mihi nil fortasse aliud vnquam petituro concede. Da operam, vt huius Societatis Familia Parmæ statuatur. Confirmatio tibi ex optimis, quæ facere aliquando possis factis id futurum. *Hac ille Ibid. lib.8. num.60.*

19. * A FRAN. HURTADO DE MENDOZA Comite Montis Acuti, Præsidaeque Regio nomine in Concilio Prouinciali Salamantino ann. 1566. qui aduersus Episcopum Placentinum Societatis inimicum, plurimum laudauit illius Institutum, procedendique modum, magnumque fructum, quem faciebat in Ecclesia Dei, ingens item iuuamen quod Prælati præstabat: Obligationemque habere (tandem asserebat) eam defendendi, ac propugnandi. Sic Princeps nobilissimus Tom. 4. Viror. Illustr. Societ. fol. 641. in Vita P. Araoz. §.6.

Eius Institutum laudatum, & propugnatum.